

BATUMLU YESÂRÎ'NİN BİR MECMUADA BULUNAN YENİ ŞİİRLERİ

NEW POEMS OF YESÂRÎ OF BATUMI IN A MECMUA

MEHMET KILIÇ RÖR

Sorumlu Yazar/Correspondence

Öz

Şiir mecmuaları herhangi bir şairin kendi eserinde ya da farklı yerlerde yayınlanmış şiirini barındırdığı gibi hiçbir kaynakta bulunmayan şiirleri de gün yüzüne çıkarması bakımından kültür ve edebiyat tarihimize çok müstesna bir yere sahip olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konmaktadır. Şair hayatta iken oluşturduğu divanında veya kendinden sonraki dönemlerde istinsah edilen nüshalarda bulunmayan şiirleri mecmualar aracılığıyla ve araştırmacıların gayretleriyle ortaya konularak şairin divanının eksik kısımları tamamlanmaktadır. Mecmualarda bulunan bu şiirler sayesinde şairin sanat hayatındaki merhaleler de takip edilebilmektedir. Yapılan çalışmalarla birlikte birçok mecmuada şiirlerine ulaşılan şairlerden birisi de Batumlu Yesârî'dir. Bu çalışmada, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 numarada kayıtlı mecmuada yer alan Yesârî mahlaslı şiirler ele alınmıştır. 348 varak olan mecmuanın ilk 232 varağı çalışılmış olmasına rağmen son 116 varağı çalışılmamıştır. Mecmuanın genelinde bulunan Yesârî mahlaslı 124 şiirin 99 tanesi yayınlanmıştır. Söz konusu mecmuadaki toplam 25 şiirden 23 tanesinin Yesârî adına yapılan herhangi bir çalışmada yer almadığı, 1 gazel ve 1 koşmanın değişik kaynaklarda yer almasında rağmen mecmuadaki şiirlerle farklarının olduğu tespit edilmiştir. Bu farklar karşılaştırma yapılmamasıyla dipnotta gösterilmiştir. Edebiyatımızda Yesârî mahlaslı birden çok şairin olması nedeniyle şiirlerin hangi Yesârî'ye ait olduğu konusunda kesin hüküm vermemekle birlikte Yesârî üzerine yapılacak olan yeni çalışmalara katkı sunması amacıyla şiirlerin çeviri yazısına bu çalışmada yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bektaşilik, Batumlu Yesârî, Sinop, Mecmua, Şiir.

Abstract

Poetry magazines are very exceptional in our culture and literature history in that they contain the poems of any poet published in his own work or in different places, as well as unearthed poems that are not found in any source. The missing parts of the poet's divan are completed by revealing his poems, which are not found in the divan he created while the poet was alive, or in the copies written in the following periods, through the journals and with the efforts of the researchers. Thanks to these poems in the magazines, the stages in the poet's art can also be followed. One of the poets whose poems have been reached in many magazines with the studies done is Yesârî from Batumi. In this study, poems with the pseudonym of Yesârî in the journal registered at number 171 of the Galata Mevlevihanesi Collection of the Süleymaniye Library are discussed. Although the first 232 pages of the journal, which has 348 pages, were studied, the last 116 pages were not studied. 99 of 124 poems with the pseudonym Yesârî in the journal have been published. It has been determined that 23 of the total 25 poems in the said mecmu are not included in any study conducted on behalf of Yesârî, and although 1 ghazal and 1 kumma are included in different sources, they have differences with the poems in the mecmua. These differences are disclosed in the footnote by way of comparison. Since there is more than one poet with the pseudonym Yesârî in our literature, although it is not certain to which Yesârî the poems belong, the translations of the poems are included in this study in order to contribute to new studies on Yesârî.

Keywords: Bektashi, Yesârî of Batumi, Sinop, Mecmua, Poem.

Giriş

Şairler; daima hayalini göklerle birleştiren ve ufku da gökyüzü kadar uçsuz bucaksız olan, ortaya koyduğu eserlerinde ve bilhassa şiirlerinde hayalperver olduğu kadar toplumun da değer yargılarını işleyen, kendinden sonra gelen nesle bir şeyler öğretme gayesiyle muallim misyonunu -birebir açık şekilde hissettirmese bile- daima sanatında kullanan birer kelime mimarlarıdır. Bu şairlerden birisi de Batumlu Yesârî olarak tanınan ve asıl adı Mehmet olan söz ustasıdır. Sazının tellerine sözünü de ekleyerek oluşturduğu şiirleri halk tarafından unutulmadan yıllarca nesilden nesile aktarılmış ve mecmualarda kendine yer bulacak kadar toplum tarafından benimsenmiştir.

Türk edebiyatı geçmişten getirdiği birikimleriyle varlığını sürdürüp bu birikimden yararlanan şairlerin varlığı ile kendini geleceğe aktarmaktadır. Şairler yeri geldiğinde Divan edebiyatının kaynaklarını kullanmış, yeri geldiğinde Halk edebiyatının kültüründen yararlanmış ve bağlı bulunduğu kültürün özünü harmanlayan şiirler söylemişlerdir. Bu şiirlerini, bulunduğu edebî geleneğe göre Cönk ya da Divan olarak isimlendirilen eserlerde bir araya getirmişlerdir. Bu eserler kendi döneminin şiir anlayışı, kültürü, yaşamı, ekonomisi, toplumu, gelenekleri hakkında birçok bilgiyi araştırmacılara sunmaktadır. Her şair şiirlerini bir araya getirme imkânı bulamamış ya da ömrü vefa etmemiştir. Ya da eserini oluşturduktan sonra söylediği şiirleri çeşitli nedenlerle oluşturduğu eserine dâhil edememiştir (Aydemir, 2007, 122-137). İşte bu Divan ya da Cönk diye adlandırılan eserlerde bulunmayan şiirler, şiirlerin bir araya toplandığı eserler olan şiir mecmualarında bulunmaktadır (Kılıç, 2018a, 314).

Şiir mecmuaları, Klasik edebiyat araştırmacılarına kaynaklık etmesi bakımından son derece önemli eserlerdir. Şairlerin herhangi bir yerde veya kendi eserlerinde bulunamamış şiirleri daha sonradan oluşturulan mecmualarda bulunabilmektedir. Bunlar da edebiyat tarihine önemli katkılar sunmaktadır (Kılıç, 2018b, 311). Mustafa İsmet Uzun (2003, 265-268) “Mecmua” maddesinde değindiği gibi Arapça bir araya getirmek manasındaki cem mastarından müteşekkil olan mecmua, birçok manaya gelen bir kelimedir. Uzun (2003, 265-268) “Mecmua” maddesinde mecmuanın daha çok edebî yönü üzerinde durmuş ve “Genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimdeki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.” diyerek edebiyattaki misyonunu ortaya koymaya çalışmıştır. Ali Nihat Tarlan (1946, 137) bu konuda “Mecmualar, yazıldığı devrin edebî zeminini teşkil eder ve bu zemin anlaşılmadan devrin edebî hüviyetini layıkıyla anlamamız mümkün değildir.” diyerek mecmuanın rastgele şiirlerden müteşekkil olmadığını, döneminin kültürel anlayışı doğrultusunda oluşturulduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda aynı anlayış ürünü olan şiirlerin toplandığı mecmualar da o alanda mahir olan söz erbablarını göstermesi bakımından ayrıca kayda değer eserlerdir.

Edebiyatımızda Yesârî mahlasını kullanarak şiir oluşturmuş birden çok şair bulunmaktadır. Bektaşî şairleri alanında öncü araştırmacılardan Sadeddin Nüzhet Ergun (1930), *Bektaşî Şairleri* adlı eserinde Filibeli Yesârî hakkında bilgi vermiş ve devamında M. Şakir Ülkütaşır'ın bir araya getirdiği Batumlu Yesârî Baba'ya ait şiirleri Filibeli Yesârî başlığı altında yayımlamıştır. Bu sebeple şiirlerin tam olarak hangi şaire ait olduğu noktasında ihtilaf doğmuştur. Sadeddin Nüzhet Ergun (1956, 134) bu hatasının farkına varınca daha sonra yayımladığı *Bektaşî-Kızılbaş Alevi Şairleri Ve Nefesleri* adlı eserinin 3. cildinde “Yesârî'nin gerek hece vezniyle, gerek aruz vezniyle mecmualarda epeyce şiirine tesadüf ediliyor. Şakir Ülkütaşır da onun

yüz kadar manzumesini toplamıştır. Bektâşî şairlerinin ilk tab'ında Filibeli Yesârî namına tesbit ettiğim şiirlerin de bu şaire âid oldukları kat'î olarak anlaşılıyor.” diyerek şiirlerin asıl sahibi olan Batumlu Yesârî'yi gösteriyor.

1941 yılında Ali Ertan (1941) *Yesârî Baba* adlı 40 sayfalık bir kitap yayımlamıştır. Bu kitapta öncelikle Batumlu Yesârî Baba'nın hayatından ve kişisel özelliklerinden bahseder. Devam eden sayfalarda Batumlu Yesârî Baba'ya ait hece ve aruzla yazılmış olan 42 tane şiirine yer verir.

Kendisi de Bektaşî olan ve hayatını Bektaşî şiirlerini derlemeye adanmış Ali Rıza Öge, 1946 yılında 1849 sayfalık eserinin taslağını tamamlamış fakat kitap olarak bastıramamıştır. Atatürk Kitaplığı'nda bulunan bu eser araştırmacıların dikkatine sunulmuştur.¹ Bu eser Doğan Kaya danışmanlığında çeşitli araştırmacılarla (Coşkun, 2017; Demir, 2016; Kaya, 2017; Küçükkılıç, 2016; Özlem, 2018) beraber yüksek lisans tezi olarak bölüm bölüm çalışılmıştır (Akman, 2020, 1164). Aynı zamanda Doğan Kaya'nın (2020) Ali Rıza Öge'nin çalışmasından hareketle hazırladığı ve şairlerin hayatlarını anlattığı eseri de mevcuttur.

Ali Rıza Öge çalışmasında Yesârî Baba mahlaslı iki şairden bahseder. Bunlardan birisi Mustafa Yesârî Baba diğeri ise Batumlu Yesârî Baba'dır. Öge, Mustafa Yesârî Baba hakkında eserinin 1777 ve 1778. sayfasında şu bilgileri verir ve şiirlerinden örneklerin olduğu sayfaları yazar:

“El-Hâc Mustafa Yesârî Baba'yı Merdivenköy Bektâşî Dergâhı postnişini Mehmed Ali Hilmi Dede Baba'nın Hangâh-ı Hazret-i Pir Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli'ye postnişin ve dede baba tayin olundukları zaman Merdivenköy'deki dergâha vekil olarak bırakmıştır. Üç sene dergâh-ı mezkurde postnişinlik idüp bilhare Yunanistan'ın Teselya kıtasında kâ'in Durbali Sultan Dergâhı'na gitmiştir. Oradan İstanbul'a avdet etmek üzere iken Hicri 1325 senesi Muharremü'l Haram'ın beşinci günü Galos'da vefat etmiştir. Orada medfundur. Elimize geçen birkaç şiirini buraya derc ediyoruz. 623\623\938\938\1035\1060\1060\1344\1344\1450. Bektaşî Şairleri. Sayfa 408.”

Ali Rıza Öge, aynı eserin 1782 ve 1783. sayfalarında ise Batumlu Yesârî diye bilinen Yesârî hakkında bilgi verir ve şiirlerinden örnekler sunar. Ayrıca önceki sayfalarda Mustafa Yesârî Baba adına kaydettiği şiirlerin aslında Mehmet Yesârî Baba'ya ait olduğunu fark ederek düzeltme de yapmaktadır:

“On dokuzuncu asırda yetişmiş Bektâşî saz şairlerindedir. Asıl adı Mehmed'dir. Şakir Ülkütâş'ın Sinob'da yaptığı araştırmalara göre (1219) (1804)'de Batum'da doğdu. Bir müddet medrese tahsili gördü. Sonra âşıklığa heves itti. Saz çalmakda maharet sahibi oldu. Hayatının mühim bir kısmını Anadolu'da geçirmiştir. Bir müddet Kırşehir Bektâşî Hangâhı'nda kaldı. Kiler evi babalığında ve türbedarlıkta bulundu. Bir manzumesinde şöyle diyor:

Âsitânına kıllup naqd-i dil ü cânı nişar
Cân u dilden hizmet-i dergâhuñ itdim ihtiyâr

Κulluk ile 'âlem-i ma' nâda oldum şeh-süvâr
Devlet-i dünyâya itmezsem 'aceb mi i' tibâr

¹ Eser İBB Atatürk Kitaplığı'nda “T811 ÖGE” yer numarası, “Bel_Yz_O.000131” demirbaş numarası ile kayıtlıdır.

Nihayet Sinob'da yerleşti. Bu şehirdeki Bektâşî Tekyesi'nde iki yıl babalık itdi. Yetmiş sekiz yaşında iken 1297 senesinde Sinob'da vefat itdi. Zeytünlük mesiresi civarında defn idildi.

[Kitabesi şudur]

İşitdi irci'î şavtuñ çekildi dâr-ı kesretten
İrişdi vahdete 'azm-i reh-i dâr-ı beķā itdi

Nice yıllar kilâr-ı ħan-ı kâh-ı Ĥazret-i Pirde
İdüp şıdķ ile ħizmet Ĥaķķa taĥsîl-i rızā itdi

Zamân-ı püst-nişinlik geldi ammā olmadı kışmet
Çerâĝ-ı 'ömrini bād-ı ecel geldi fenā itdi

Erenler ħizmetinde şöyle pîr-i nâ-tüvân oldı
Tariķ-i nâzeninde nāmını fevķa'l-'alā itdi

Bațumlu Yesârî'niñ şöhreti ķaldı bu 'ālemde
Yetişdi menzil-i maķşûdına terk-i sivā itdi

Çıkup birer Gedāyi söyledi ammā düta tarih
Yesârî Ĥazret-i pîrine cānını fedā itdi

Yesârî'nin gerek hece vezniyle gerek aruz vezniyle mecmualarda epeyce şiirine tesadüf edilür. Şâkir Ülkütaşır da onun yüz kadar manzumesini toplamışdır. Sadeddin Nuzhet Ergun'un yazmış olduğı Bektâşî Şairleri Mecmuası'nın ilk tabında Filibeli Yesârî namına tesbit itdiği şiirlerin de bu şaire aid olduklarını Sadeddin Nuzhet merhum ikinci kitabının 214'üncü sahifesinde zikr itmektedir. Binaenaleyh Filibeli Yesârî namına 1777'inci sahifede gösterdiğimiz şiirlerin de bu Yesârî Baba'ya aid olduğı için buraya kayd itdik. 623\623\938\938\1035\1060\1060\1344\1344\1450\''

Ahmet Talat Onay (2018, 267) Yesârî mahlası ile şiir söylemiş Çankırlı Yesârî'den bahsederek hayatı hakkında bilgi verip şiirlerinden örnekler sunar. Yesârî'nin Çankırlı olmasını da Çankırlı Zahmî ile yarenlik etmesine dayandırmaktadır. Eyüp Akman (2020, 1266), Ahmet Talat Onay'ın Çankırlı Yesârî'den bahsederken verdiği şiir örneklerinin aslında Batumlu Yesârî'ye ait olduğunu belirtmektedir. Fahri Maden (2012, 188) Çankırlı Yesârî'nin Sinop'a Bektaşılığı getiren Batumlu Yesârî ile aynı kişiler olduğunu söylemektedir.

Yesârî mahlasını kullanan şairlerden birisi de kulağına küpe taktığından dolayı Mengüşlü Yesârî olarak bilinen Konyalı Yesârî'dir. Konyalı olarak zikredilen bu Yesârî'nin de Batumlu Yesârî ile aynı kişi olduğu üzerinde durulmaktadır (Maden, 2012, 188).

Hayatı hakkında mahdut bilgiler olan Mehmet Yesârî 1803 tarihinde Batum'da dünyaya gelmiş ve daha sonra Anadolu'da birçok yerde bulunmuştur. Mahlasını nerede, nasıl ve ne zaman aldığı konusunda kesin bir bilgi olmamakla beraber Ali Ertan (1941, 3) ve M. Şâkir Ülkütaşır (1979, 16) şairin bulunduğu çevreden edindiği bilgilere göre şairin solak olmasından dolayı Arapça sol ve solak anlamına gelen "yesar" kelimesinden hareketle şiirlerinde Yesârî mahlasını kullandığını söylemektedir.

Uzun boylu olan Yesârî, girdiği muhitlerde sevilmiş ve sözüne itibar edilmiştir. Devrinin ilmini öğrenecek kadar medrese tahsili gören Yesârî, zarif ve ince bir

konuşmaya sahiptir. İlimi ile konuşma üslubunu birleştiren sohbetlerini alaka ile dinletmiştir. Bektaşî tarikatına intisap eden Yesârî; saz ile sözü harmanlamasını bildiğinden dolayı koşma, nefes ve kalenderlerinin büyük bölümünü kendi sazı ile terennüm etmiş ve bu yüzden de birçok muhipler peyda etmiştir (Ertan, 1941, 4).

Bektaşî tekkesine belli bir süre hizmetinden dolayı Yesârî'ye “Dervişlik” payesi verilmiş, Hacı Bektaş dergâhında çok uzun dervişlik yapması nedeniyle “Babalık” payesine yükselmiş ve Yesârî Baba'ya “Türbedarlık” verilmiştir (Ertan, 1941, 4-8).

Yesârî Bektaşîlerin deyimiyle “devr-i fitret”ten sonra birkaç defa Sinop'a gelmiş, tarikatın o sırada çözülmeye başlayan yöresel bağlarını kuvvetlendirmek için hayli çalışmış, sonradan bu çalışmasını Sinop'ta yeniden tekke açmak ve üç dört yıl dedeliğini yapmak suretiyle başarılı şekilde sonuçlandırmıştır (Ülkütaşır, 1979, 16).

Bektaşîliği Sinop vilayetine getiren ve burada yayılmasını sağlayan kişi olan Yesârî Baba sayesinde Sinop ilindeki tekkeye Yesârî Baba tekkesi de denmektedir (Noyan, 2002, 328-329). Sinop'ta geçen son günlerine kadar tarikatın kurallarını anlatan şiirlerini sazıyla anlatmış ve 78 yaşında 1881 tarihinde Sinop'ta vefat etmiştir. Türbesi de şehrin doğu yakasında Zeytinlik denen yüksek bir yerde bulunmaktadır (Ertan, 1941, 5).

Bektaşî bir şair olan Yesârî, sohbetlerinin cezbediciliği ve nükteli bir dil kullanması sayesinde yaşadığı ve gezdiği muhitte insanların kendisine saygı ve hürmet göstermesini ve şiirlerini benimsemesini sağlamıştır. Sazı ve düşüncesi ile hayatını birleştiren şair evlenmemiş ve herkesten uzak kalarak kendini tarikata vakfetmiştir. Şiirlerinden sözünün gücü anlaşılan şair, aruz ve hece ölçüsünü kullanarak lirik şiirlerini samimi duygularla kelimelere dökmüştür. Türkçe şiirlerinin yanında Farsça ile de pürüzsüz söyleyişe sahip şiirler oluşturmuştur (Ülkütaşır, 1979, 16-17).

Şairin hayatta iken ortaya koyduğu bir eseri yoktur. Fakat M. Şakir Ülkütaşır (1979, 17), Yesârî'nin; nefes, kalenderi, divan, koşma, gazel, semai, mersiye ve nutuk başlığı altında on beş kadar cönkten divançe oluşturabilecek sayıda şiirlerini derlemiş olduğunu söylemektedir.

Yesârî'nin hece ve aruz vezni ile yazılmış şiirlerine mecmualarda sıklıkla rastlanmaktadır (Ergun, 1956, 134). Bu çalışmadaki şiirler, Süleymaniye Kütüphanesi'nde yer alan Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 numarada kayıtlı olan *Mecmû'atü'l Eş'âr* adlı şiir mecmuasının 232-348 varakları arasında bulunmaktadır. Bu mecmuanın istinsah tarihi Hicri 1268 olup müstensihî bilinmemektedir. 348 varaktan oluşan bu mecmua 190x100 mm ölçülerine sahiptir. Bu çalışma, adı geçen mecmuanın 233-348 varakları arasında bulunan Yesârî mahlaslı şiirlerin çeviri yazısından oluşmaktadır. Şiirlerin üst kısmında bulunan sayılar varak numaralarını göstermektedir. Bir varakta iki sayfa bulunmasından mütevellit birinci sayfaya “a” ve ikinci sayfaya “b” harfleri varak numaralarının hemen yanına konularak ayırım yapılmıştır. Rika harfleri ile yazılan mecmua, cönk gibi boydan boya sütunlar şeklinde düzenlenmiştir.

Sonuç olarak Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 numarada kayıtlı olan *Mecmû'atü'l Eş'âr*'ın 233-348 varakları arasında Yesârî mahlaslı 25 şiir bulunmaktadır. Bu 25 şiirin 23 tanesi ulaşılabilen kaynakların hiçbirinde bulunamamıştır. 2 tane şiir ise eksik ya da değişik şekilde olmak üzere bazı kaynaklarda Batumlu Yesârî'ye isnat edilmiş olarak bulunmuştur. Kaynakta bulunan

şiiirler ile üzerinde çalışılan mecmuadaki şiiirler arasındaki farklar karşılaştırma yapmak suretiyle tek tek dipnotlarla gösterilmiştir. Bulunan şiiirlerin hangi Yesari'ye ait olduğu noktasında kesin hüküm vermemele birlikte mecmuanın 1-348 varakları arasında Yesari mahlası ile yazılan şiiirlerden 14 tanesinin çeşitli kaynaklarda Batumlu Yesari'ye ait olduğunun gösterilmesi ve kaynaklarda bulunamayan şiiirlerin konusunun bulunan şiiirlerle benzerlik göstermesi kalan şiiirlerin de ona ait olma olasılığını kuvvetlendirmektedir.

233b

Divane

Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilün

Saki şun mey neş'esin ayık olanlar ağlasın
Nş idüp keyfiyete anı olanlar ağlasın

Ol şabib gelsin Hdanuē ' aşına ılsın nazār
şol dil-i mecrhm hazık olanlar ağlasın

Mu' ciz-i la' li leb-i canana çerh eyle kim
Ma' nasın heb ' aş-ı şadık olanlar ağlasın

Nicedir yol nice erkanı erenler srilr
Gelsin ' aş meydanına layık olanlar ağlasın

Ey Yesari ' aş nedir sevda nedir taqrir buyur
Gel cemal-i dilbere yanık olanlar ağlasın

235a

Divane

Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilün

Söyle şol dide-i mestane bizi ağlatmasın
Bağ-ı dehri ab-ı eşmimle yazık şulatmasın

Her ne değl cevri meh-pare iderse rziyım
Tir-veş bu ' alem-i řaħraya oyup atmasın

Günde biē kez ol perihsanı klli v' ad ider
Yoğ yere bin bende-i biaresin oynatmasın

Da' vet itdim hanıma dildarı bişmiş aşıma
Var raib-i murdara syle² şoğuk şu atmasın

Ben Yesari dd-ı ahım ile maħv eyleyem
şol hzr-ı dilbere var nice gelüp atmasın

237a

Divane

Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilatn Fa' ilün

2 Takdim tehir yapılmıştır.

Sil süpür dil kaşrın endüh-ı ğamıñ bir yana ço
Şol metā'-ı 'aşk cem' eyle tehi dükkāna ço

Māsivā zünnārını tütma göñülden kaṭ' kıl
'Ālemi taḥkīke ir hep varlıgıñ meydāna ço

Açma her nā-ehline kālā-yı vaşluñ vaż' idüp
Kitle dil şandūkasın miftāhını cüzdāna ço

'Ālemüñ bāğında şayd itmek merāmıñ var ise
Dām-ı 'aşka bülbül-i güyā gelür bir dāne ço

'Ārif-i billāh iseñ hıfz eyle cānānıñ gibi
Cān-ı dil mihmāni el urma Yesārī yana ço

237b

Ḳalenderī

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

Meydāne gelen hūri kıyāfet mi nedir bu
Āşüfte beni eyledi āfet mi nedir bu

Sermet-i müdām eyledi üftādeyi ol şūḡ
Ḥaḳdan gelen 'uşşāka hidāyet mi nedir bu

Tefsīr idebilmedi anı bunca müfessir
Naşş olan anıñ ḥüsnüne āyet mi nedir bu

Şol çāh-ı zeneḡdān-ı dil-ārāmıñ efendim
Memduḡ olan 'ālemdē ḥikāyet mi nedir bu

Maṭlūb idi mecmū'ı cihāndār-ı Yesārī
Söyle bu şūḡuñ rüyı beşāşet mi nedir bu

241a^{3/4}

Semā' i

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Efendim çoç gibi meydāna ben geldim ḳabül eyle
Der-i dergāḡıña⁵ ḳurbāna ben⁶ geldim ḳabül eyle

Günahkār 'abd-i 'āciz nā-tüvān bīçāreyim ammā⁷
Hemīşe sen şehī⁸ sultāna ben geldim ḳabül eyle

3 Karşılaştırılmada kullanılan kaynak için bkz: Ali Ertan, *Yesārī Baba* (Sinop: Sinop Muharrem Matbaası, 1941), 17.

4 Mecmua cönk şeklinde düzenlenmiş ve mürettep tarafından her iki sayfaya bir numara verilmiştir. Şiirlerin mecmuadaki sayfa numaraları gösterilirken mecmuadaki bu sayfa numaraları esas alınmıştır.

5 Der-i dergāḡıña: Deridegāhe

6 ben: men

7 'abd-i 'āciz nā-tüvān bīçāreyim ammā: abdūa natuvan biçāreyim

8 Hemīşe sen şehī: Günahım af için

Geçüp cān u başından pür-eşer⁹ pervāneler āsā
Cemālün şem‘ine¹⁰ ben yana geldim ben qabūl eyle

Gedāyım sen ulu bir pādīşāhsın merḥamet kānı¹¹
Qurılmış meclise¹² dīvāne ben geldim qabūl eyle

Yesārī ‘āşıkındır derd-mendiñ Hākīyā¹³yegdir
Sa‘ ādet bābınā miḥmāne ben¹⁴ geldim qabūl eyle

241b

Dīvāne

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Kim gelür bezmine sırdaş-ı ‘aşklar olmasa¹⁵
Qaşr-ı göñüllerün ferrāşı ‘aşklar olmasa¹⁶

Naqş ide levḥ-i göñül üzre cemāl-i dilberi
Taşvire mümkün mü naqqāşı ‘aşklar olmasa¹⁷

Bağ-ı ‘ālem hep şulanmadık qalurdı ser-te-ser
Mülkine irmedi gözyaşı ‘aşklar olmasa¹⁸

Böyle toğmuş raḥmda şādırdan şanasın derd-i ğam
Arayup bulmaz qarındaşı ‘aşklar olmasa¹⁹

Sīnesin ger sīne merdāne Yesārī her gelen
Oq atarlar mı nişan taşı ‘aşklar olmasa²⁰

250b

Dīvāne

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Sev göñül şol yāri çār ebrūçağında dilberi
Eyleme inkārı çār ebrūçağında dilberi

‘Aql ufikrim büsbütün yağmāya verdi rüz-ı ‘īd
Görmeseydim bāri çār ebrūçağında dilberi

Bā-ḥuşuş görmüş degil rüy-ı zemīnde lā-cerem
Geşt iden deyyārı çār ebrūçağında dilberi

9 cān u başından pür-eşer: can başından bir atar

10 şem‘ine: şahsına

11 sen ulu bir pādīşāhsın merḥamet kānı: sen ol padişahın merhamet ğanı

12 meclise: meclisi

13 Hākīyā: Hākiba

14 ben: men

15 Aruz kusuru bulunmaktadır.

16 Aruz kusuru bulunmaktadır.

17 Aruz kusuru bulunmaktadır.

18 Aruz kusuru bulunmaktadır.

19 Aruz kusuru bulunmaktadır.

20 Aruz kusuru bulunmaktadır.

Hem-nişin olduĝa bir yerde begendim doĝrısın
 Tarz ile eţvârı çâr ebrûçaĝında dilberi

Mu' ciz-i la' l-i leb-i yâr Yesârî zâhire[n]
 Eyleme ezhârî çâr ebrûçaĝında dilberi

254a

Dîvâne

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Bir kadeh şun cân-ı dil olsun biraz mesrûr dayı
 Maĥmûrum gözle müşelleşden beni Kirkor dayı

Gel ĥarâbat ehlini gözle du' âsın al hemân
 Ne bilür mey neş'esin nüş itmesin mi tûr dayı

Bir meşeldür söylenür kim arıtır Kirkor gibi
 Zümre-i ehl-i ĥarâbatda biziz meşhûr dayı

Cân u gözle görmeyen bunda cemâl-i dilberi
 Göremez bir daĝı ol yârin cemâli gör dayı

Her ne deĝlü ' ays u nüş itse Yesârî ' âşıkun
 İncil ü Tevrât u Furĥan u Zebûrdan şor dayı

254b

Semâ' i

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Firāk-ı âteşünle mihr-i cism-i nâtüvân yandı
 Ĥarâretten tuţuşup lâne-i dil murĝ-ı cân yandı

Şu deĝlü girye bâĝ-ı ' âlem içre eylerim şûĥ kim
 Çemenler öldü âhimla şoldı ergüvân yandı

İki ĥûb geldi rakşa kaşr-ı eyvân-ı derün içre
 Yüzünden perde ref' olup bugün ehl-i divân yandı

Cihân ' âşıklarun maĥşûdu yâre vâşıl olmaĝdır
 ' Aceb mi ' âşıkân ma' şûkı buldı nâgehân yandı

Yesârî yalnız şanma cemâl-i bâkiñi meftûn
 Görüp nâz-ı nezâket tarz-ı eţvârun cihân yandı

254b

Dîvâne

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Şol kadar gezdım ki ben ey dil diyâr-ı ĝurbeti
 Ğüşe ĝüşe şor baĝa semti civâr-ı ĝurbeti

Kim muhālif şahşa râfîkdir Hüdâ hıfz eyleyen
Zulmet-i şebde durur görmez nehâr-ı gurbeti

Ey birâderler şağın vâkı‘ hâsedlik olmasun
Vergü haq vergüsüdür verdi timâr-ı gurbeti

Hâk-i pâ-y-i evliyâ’ullâha her kim yüz sürer
Bir daği görmez anuñ çeşmi gubâr-ı gurbeti

Ben Yesârî dergeh-i şâhâna ırgür ya Ğafür²¹
Öldürür gösterme bir daği dışarı gurbeti

256b

Semâ‘i

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Bahâr eyyâmı geldi gül açıldı bülbülân güldü
Bi-ğamdillâh vişâl-i yâre irdi ‘âşıkân güldü

Güneş gösterdi hüsni-âfitâbuñ perde-i gamdan
Halâş buldı kafes-i miñnetinden murğ-ı cân güldü

Rızâdır pes niyâzım Hâzret-i Rabb-i Te‘âlâdan
Bu mazmûnum işitdi fitne-i âhîr zamân güldü

Benim derd-i derûnum nişfinuñ nişfin beyân etdim
Bükâlar eyledi mecmû‘ı yârân hâşmân güldü

Şükür elğamdulillâh ben haqîr-i Hâzret-i Allâh
Vişâl-i yâre ırgürdü Yesârî dervişân güldü

263a

Semâ‘i

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

Muhabbet bezminüñ biz hâşıl-ı miftâhıyuz cânâ
Erenler bendesiyüz ehl-i dil meddâhıyuz cânâ

Haqîkat müttehazlar feyz alur bezm-i muhabbetten
Dili mecrûh olan üftâdenüñ cerrâhıyuz cânâ

Cihân mülkünde ey zâhid cefâ vü cevri çekmekte
Çekilmiş defter-i hicrânede biz şahibüz cânâ

Şeb-i zulmet gibi mir‘âti kalb-i rüşenâkıldık
Bugün bu ‘arşagâhuñ şa‘şa‘ı şahbâşıyuz cânâ

Yesârî ‘âlemi hüş gördüğüçün hoş görür ‘âlem
Huşuşâ biz ezelden tañhir-i ervâhıyuz cânâ

21 Aruz kusuru bulunmaktadır.

266b

Kalendarî

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

Buldı yine bu 'aşk beni yâ taht ola yâ baht
'Aşk âtesinün erkeni yâ taht ola yâ baht

Deryâya gönül keştisi rüzgâra tutuldu
Verdim bu yana yelkeni yâ taht ola yâ baht

Uç virdi gelür bir iki üç fırka başa semt
Ceng itmeye gam segmeni yâ taht ola yâ baht

Nüş eyle mey-i cür' a kıma tâ görününce
Hum içre güher ma' deni yâ taht ola yâ baht

Ta' n eylesin 'âlem seni divâne Yesârî
Meyhânedede dost meskeni yâ taht ola yâ baht

267b

Divâne

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

El-kıyâş senden kerem kânı efendim el-kıyâş
Tâkatım yok kim çekem hicrân-ı gamı el-kıyâş

Nuş-ı pendî mürşid-i kâmil olanu ey h'ace
Güş-ı cânından kemâl erbâbı etmişdir ru'âs

Gel arın çirkefdan gel kul ol büte-i 'aşka
Kim bahâdâr olmadı kâlâ gibi köhne reşâş

Olur olmaz perde 'arz itme kemâlün ey kişi
Ehl-i 'aşkuñ qadrini ehli bilür bilmez harâş

Sen kemâl kesb it özin kırtar çalış girdâbdan
Ey Yesârî babanuñ 'ilmi saña kıalmaz mirâş

268b

Semâ' i

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Muhabbet hânkâhınun 'azîm miftâhıyuz bizler
Erenler bendesiyüz ehl-i dil meddâhıyuz bizler

Nümâyân eylesin derd ehli derdın işbu günlerde
Dil-i mecrûh olan her âdemün cürâhıyuz bizler

Zen-i dehr deyri âgüş eyleyenlerden kıyâs etme
Muhibb-i Hâyderiyüz tahtir-i ervâhıyuz bizler

Zebân-ı ‘âşıkun miftâhıdır dil şandığı Rahmân
Künûz-ı ‘ilm-i mevlâyı bilün fettâhıyuz bizler

Elin çekse Yesârî soyı dünyâdan berî olmuş
Gürûh-ı dervîşânuz ‘âlem-i seyyâhıyuz bizler

276a

Çoşma

Hece: 6+5

Tübâ dedikleri kaddün nihâli
Perçem midir nedir kurbân oldıgum
Gözlerün ve’n Necm hoşka mişâli
Gül-fem midir nedir kurbân oldıgum

Musâ‘ id şun‘ itse Hüdâ kevkebün
Hoş çekildi meşrebime meşrebün
Şehd ü şeker zebân-ı mül âb-ı lebün
Zemzem midir nedir kurbân oldıgum

Yesârî uyardı ‘aşkun çerâğı
Görünce nev-şükûf mişâl yanığı
Çaşlarun Zü‘l-fikâr cemâl-i bâğı
İrem midir nedir kurbân oldıgum

278a

Çoşma

Hece: 6+5

Bilür ‘âşıklarun kurbânıyım ben
Sevdiğim cenâbü‘l enbiyâ sırrın
Velî bilmeyenün düşmanıyım ben
Rumûz-ı nokta-i taht-ı bâ sırrın

Çoç gibi meydân-ı ‘aşka gelen cân
Fehm ider mi ‘örf-i esrârın her ân
Bildürdi Kirdgâr ‘âlemü‘l-beyân
‘Âriflere haft-ı istivâ sırrın

Geşt ü güzâr idüp çerh-i devvârı
Bu huşuşu şirk eyleyen tîmârı
Ne bilen var ne bildüren Yesârî
Haķıķat sidretü‘l-müntehâ sırrın

281a

Dîvâne

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

Ah efendim nice yüz sürmez gubâr-ı maķdeme
Mübtelâ-yı ‘aşķ olan ‘âşık o çeşm-i bādeme

Lerze düşmez mi düşer haqqâderün-i ‘ aşıkun
Eyleyince sâkiyâ sāgar niyâz-ı gül-feme

Devr-i halâş oldu ser kisveyi dâm-ı yâriden
Şol kebüter göñlümüz gelmez anuñçün her yeme

Hüzn ile dökdi ciger hûnı varâk-ı güllere
Eşk-i çeşm-i bülbüli benzetme ey dil şebneme

Geçmeyen cisr-i haqqikatden Yesârî bilmez ol
Sırma mahrem olımaz ol dem ‘ İsâ-yı Meryeme

287b
Dīvâne
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

‘ Ayn ‘ Alî dînüm imânımdur cihânda nâmdâr
Nâmdâr-ı şâh velâyetdir şâhib-i Zü‘l-fikâr

Zü‘l-fikâr ile nice kavm-i Yezîdî katl idüp
Katl edince oldu haqq dîn-i Muḥammed âşikâr

Âşikâr islâm ḥurûc etdi verildi eşşalât
Eşşalâte eyleyen imânı buldı i‘ tibâr

İ‘ tibâr-ı dervîşândur nice etdi sırrı setr
Setr-i sır etdi kamu evlâd-ı ḥaydır ḳande var

ḳande kim var ‘ aşık-ı şâdıḳ olanuñ maṭlûbuñ
Maṭlûbuñ verdi Yesârî ḥamd ola Perverdigâr

303b²²
Ḳoşma
Hece:6+5

Gösterir²³ gün gibi ḥüsn-i pâkizi
Böyle ḥüb²⁴ cemâlün mübtelâsiyuz
Merḥamet kânıdır atar mı beni²⁵
Göñül pâdişâhuñ âşinâsiyuz²⁶

Bir zamân çok gezdik ḳahramanlıkda
Şimdi ḳarâr kıldık dervîşânlıkda

22 Karşılaştırılmada kullanılan kaynak için bkz. 1. Ali Ertan, *Yesârî Baba* (Sinop:Sinop Muharrem Matbaası, 1941, 22-23; 2. Sadeddin Nüzhet Ergun, *Bektaşî-Kızılbaş Alevî Şairleri ve Nefesleri* (İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi, 1956, 137; 3. Turgut Koca, *Bektaşî Nefesi ve Şairleri (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar)* (İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, 1990, 528;4. İsmail Özmen, *Alevî-Bektaşî Antolojisi* (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998, 205.

23 Gösterir: Gösterip Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

24 Böyle ḥüb: Bizde o Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

25 Merḥamet kânıdır atar mı beni: Mürüvvet kanıdır ayırmaz bizi Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

26 pâdişâhuñ âşinâsiyuz: pâdişâhının aşnasıyuz Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

Gözümüz yok bizim müşîranlıkda
Gerdân yaylasınınu boyu edâsiyuz²⁷

Cefâ-yı²⁸ cevri ile ‘ömrümün varı
Dergâh-ı gönüldendir itme bâri²⁹
Zekâtı hüsününden ister Yesârî
Bizde bu tekyenün³⁰ fuğarâsiyuz

309b

Dîvâne
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

Rağş ider şol şafha-i rüyunda parlak perçemün
Hağğ u hâlün eyledi mecbûr-ı muğlak perçemün

Hağğ-ı ruhsârıñla rağş etmek diler fesden çıkup
Ey kemân-ebri yeni buldı oyuncağ perçemün

Öyle sev söz dinle ey dilber cihân halkı hemân
Hep olunca ‘ağlını târ etdi nâ-hağ perçemün

Murğ-ı cāna haml irür kāküllerün ecder gibi
Kışver-i şehri dili kıvr itdi kıvrağ perçemün

Oynadığça nasıl oynatmaz Yesârî gönülni
Hep cihân ‘aşıkların oynatdı oynağ perçemün

327b

Dîvâne
Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

Ey yārānlar mağbûb-ı zibâ degil mi karşıki
Doğru söyleğ cümleden a‘lâ degil mi karşıki

Serv-veş baş egdirir görün cemâl-i bâğına
Zümre-i dilberlere livâ degil mi karşıki

Şarmaşuğ mânende şaralım n’ola gerdâne ben
Derd-mendiğ derdine devâ degil mi karşıki

Gece söyler³¹ dür-feşân eyler dehenden mâh-ı nev
Ma‘ rifetde pek kağı yektâ degil mi karşıki

Şerbet-i la‘ l-i şarâbuğ kandurur dil-teşneyi
Ey Yesârî ekser-i kimyâ degil mi karşıki

27 Bu dörtlük adı geçen dört eserde de bulunmamaktadır.

28 Cefâ-yı: Cefâ vü Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

29 Dergâh-ı gönüldendir itme bâri: Derim ki gönülden reddetme yârı Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

30 Tekyenün: tekkenin Ertan (1941), Ergun (1956), Koca (1990), Özmen (1998).

31 Takdim tehir yapılmıştır.

339a

Kālanderī

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

Şol hānesine yār bizi da' vet idecektir
Biñ dürlü nezāketle muḥabbet idecektir

Sen derdüñe yan zāhida biz sözi pişürdük
Gördüğü göz ucuyla işāret idecektir

Hātır-şikenüñ hātırın almak için ol şūḥ
Her vech ile ' uşşāka ri' āyet idecektir

Şol 'ıyd-ı mübārek görünüp şuna zekātı
Üftādesine büse-i himmet idecektir

Ben gibi düşen āteş-i sevdāya Yesārī
Bir gün bu serancāmı ḥikāyet idecektir

346b

Ġazel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Şehd ırmağını hiç şorma o şūḥuñ lebine
Ḥavz-ı kevser gibi cem' olmak anuñ ğabġabına

Nice Nuḥ kavmi necāt buldı tufandan o şehün
İrişür menzīl-i maḫşūda binen merkebine

' Aşḫ meyi sāķī-i ebrārdan içen rüz-ı ezel
Heves eyler mi cihān içre şūfī sālībine

Dür-i nazm ile oḫur ' ilm-i ledünnī oḫudur
Kābul eyler mi olam ṭālib anuñ mektebine

Ṭab' ımız ṭab' ına ḥüb geldi muvāfiḫ yārün
Ḥalkımız ḥalkına ḥoş mezhebimiz mezhebine

Ṭavāf itse daḫi rām olmaz o yāri seveli
Cüyveş seyl-i zeheb aḫa Yesārī cebine

346b

Kuşma

Cem' olmuş bir yere baġrı yanıklar
Muḥabbet eyler mi yād elleriyle
Mey ile maḫbūbsuz olmaz ' aşıklar
Koyver ḥaşr olsunlar ' amelleriyle

Her ḫande bir dilber olursa peydā
Aġniyā ḫurbāndan dür olmaz aşlā

‘ Āşıklarda hāl yok neylesin cānā
Çalışır bir alay gâzelleriyle

Yesârî bir yoşma kıyâfet ister
‘ Aş u ‘ işret dâim muhabbet ister
Bahâr günü her sâ‘ atı şafâ sür
Cilvelü cünbüşlü güzelleriyle

Sonuç

Alevi Bektaşî kültüründe yetişen şairlerden bazıları şiirlerini derleyip bir araya getirse de birçok şair şiirlerini derleyip bir araya getirememiştir. Bu şiirlerden birçoğu halk arasında sözlü geleneğe yaşamış ve hafızalarda kalan şekilleri çeşitli mecmualarda derleyicilerin gayretleri ile gün yüzüne çıkmıştır. Bu şairlerden birisi de Batumlu Yesârî olarak bilinen Yesârî Baba’dır. Hayatta iken derlemediği şiirleri kendinden sonra –halkın sözlü geleneğinde yer bulması neticesinde- çeşitli mecmualara dâhil olmuş ve günümüze kadar gelmiştir. *Mecmû’atü’l Eş’âr* adlı şiir mecmuasında tespit edilen Yesârî mahlaslı şiirlerin konusu ağırlıklı olarak Alevi ve Bektaşî geleneğine bağlılık, Ehli-Beyt ve On İki İmam sevgisidir. Vahdet-i vücud, Hz. Ali, Hallâc-ı Mansur, Enel Hak, velâyet, ilahi aşk, uzlet, fenâ gibi tasavvufî duyuş düşünüş de şiirlerin ana eksenini oluşturmaktadır. Bu durum şiirlerin daha ziyade Alevi ve Bektaşî geleneğinden yetişmiş şaire ait olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 numarada kayıtlı olan *Mecmû’atü’l Eş’âr* adlı şiir mecmuasının 233-348 varakları arasında bulunan Yesârî mahlaslı şiirlerin yapılan birçok çalışma olmasına rağmen bu çalışmalarda yer almaması nedeniyle ilim âleminin dikkatine sunmak amacıyla bu çalışmada ortaya konmuştur.

Mecmuanın incelenen kısmında Yesârî mahlaslı 25 tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 241a’da bulunan şiir, Ali Ertan’ın (1941) *Yesârî Baba* adlı kitabında birtakım kelime farklarıyla yer almaktadır. 303b’de bulunan şiir; Ali Ertan’ın (1941) *Yesârî Baba*, Turgut Koca’nın (1990) *Bektaşî Nefesi ve Şairleri (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar)* ve İsmail Özmen’in (1998) *Alevi-Bektaşî Antolojisi* kitabında eksik ve farklı olarak yer almaktadır. Kelime farklarının yanı sıra mecmuada 3 dörtlükten oluşan şiir adı geçen kaynaklarda 2 dörtlük olarak yer almaktadır Diğer şiirler yapılan araştırmalar içerisinde tespit edilememiştir. Bu çalışma ile Yesârî’nin şiir külliyatına 23 farklı şiir olmak üzere 25 şiir dâhil edilmiş oldu. Aynı zamanda bu çalışma ile Yesârî Baba ile ilgili yapılmış olan diğer çalışmalar verilerek bir bibliyografya oluşturup yapılacak olan diğer çalışmalara katkı sağlama amacı güdülmektedir.

Kaynaklar/References

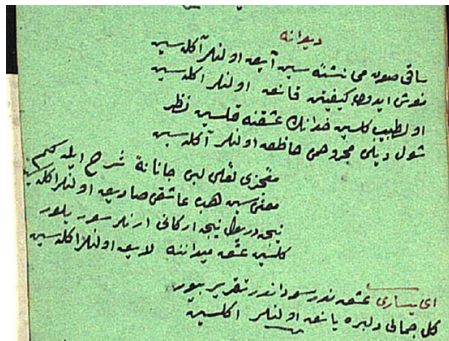
- Akman, Eyüp. “Bektaşî Şairi Sinoplu/Batumlu Yesârî Baba Hakkında Yeni Bilgiler”. *XII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (21-23 Ekim 2020)*. İhsan Kalenderoğlu (ed.), 1163-1174. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını, 2020.
- Aydemir, Yaşar. “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”. *Turkish Studies* 2/3 (2007), 122-137.
- Coşkun, Nami. *Ali Rıza Öge’nin Şiir Mecmuası Üzerinde Tetkik (217-380. Sayfalar)- İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Demir, Murat. *Ali Rıza Öge’nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (52-216. Sayfalar)-İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

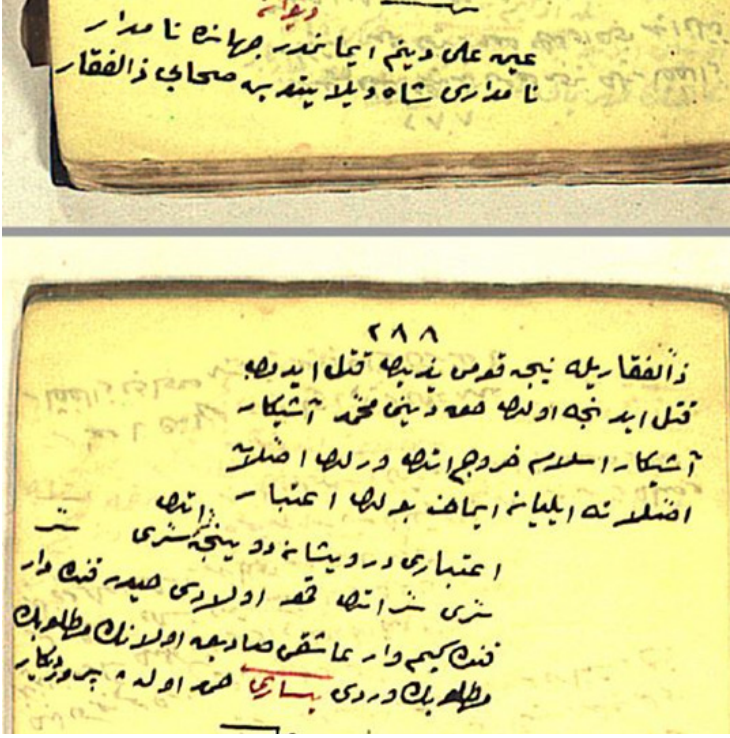
- Demir, Süleyman. *Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şiirleri Üzerinde İnceleme ve Metin Aktarımı (701-926.Sayfalar)*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet. *Bektaşî Şairleri*. İstanbul: Devlet Matbaası, 1930.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet. *Bektaşî-Kızılbaş Alevî Şairleri ve Nefesleri*.3 Cilt. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi, 1956.
- Ertan, Ali. *Yesârî Baba*. Sinop: Muharrem Matbaası, 1941.
- Kaya, Doğan. *Ali Rıza Öge'nin Şiir Mecmuası*. e-kitap. 2020. Erişim tarihi 25 Ocak 2023. https://dogankaya.com/fotograf/alirizaoge_ekitap.pdf
- Kaya, Rabia Yeşim Özen. *Cönk İncelemeleri*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Kılıç, Mehmet. “Batumlu Yesârî ve Yesârî'nin Yeni Şiirleri”. *Uluslararası Geçmişten Günümüze Sinop'ta Türk-İslam Kültürü Sempozyumu Bildiriler Kitabı (5-7 Ekim 2018)*. Cüneyd Aydın (ed.) vd. 1/313-323. Sinop: Sinop Üniversitesi Yayınları, 2018a.
- Kılıç, Mehmet. *Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 170 Numaralı Mecmua (1-70) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018b.
- Koca, Turgut. *Bektaşî Nefesi ve Şairleri (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar)*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, 1990.
- Küçükklıç, Ayşegül. *Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (381-540. Sayfalar) - İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Maden, Fahri. “Batumlu Yesârî Baba ve Sinop'ta Bektaşîlik”. *Alevilik Araştırmaları Dergisi* 3(2012), 188-201.
- Noyan, Bedri. *Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik*.5 Cilt. Ankara: Ardıç Yayınları, 2002.
- Onay, Ahmet Talat. *Çankırı Şairleri*. haz. İbrahim Akyol. Çankırı: Çankırı Araştırmaları Merkezi Yayınları, 2018.
- Öge, Ali Rıza. *Bektaşî Şairleri Antolojisi*. İstanbul: İBB Atatürk Kitaplığı, Nadir Eserler, T811 ÖGE, 1-1848.
- Özmen, İsmail. *Alevî-Bektaşî Antolojisi*. 4 Cilt. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998.
- Takır, Özlem. *Ali Rıza Öge'nin Kaydettiği Şiir Mecmuası Üzerine Tetkik (541-700. Sayfalar)- İnceleme ve Metin*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Tarlan, Ali Nihat. “Eski Mecmualar Arasında”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 1/1(1946), 123-137.
- Uzun, Mustafa İsmet. “Mecmua”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/265-268. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Ülkütaşır, M. Şakir. “Yesârî Baba”. *Türk Folkloru Dergisi* 1/5(1979), 16.

Ekler/Appendices

Ek 1: Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 Numarada Kayıtlı *Mecmû'atü'l Eş'âr* 233. Varak 2. Sayfa

Ek 2: Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 Numarada Kayıtlı *Mecmû'atü'l Eş'âr* 287. Varak 2. Sayfa ve 288. Varak 1. Sayfa

Ek 3: Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 171 Numarada Kayıtlı *Mecmû'atü'l Eş'âr* 346. Varak 2. Sayfa

